Nagyvárad, 1901. VII. évfolyam 130. szám. Vasárnap, junius 9.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor.
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállitva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL
POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apácza-utcza 3.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVARAD, junius 8.

Csökken az adóalap.

Az elmult év utolsó napján megejtett népszámlálás adatai szerint Nagyvárad város népessége az utóbbi tiz évben elég szaporodást mutat s e tekintetben alig néhány magyarországi vidéki város mutathat fel kedvezőbb eredményt.

Számszerint nincsen kimutatva, hogy az elért népességi növekedésnek hány százalékát teszi az itt lakók szaporodása s hányat ad ehhez a népességi növekedéshez az idegenek beköltözése. Azt azonban bizton állithatjuk, hogy az elért szaporodásnak legalább felét teszi a beköltözöttek száma.

Természetszerüleg az ily tömeges beköltözésnek egyenes következményeként a város vagyoni emelkedése s ez által a város jövedelmeinek, különösen pedig az adóalapnak növekedése kell, hogy jelentkezzék.

Nagyváradon azonban sajnos, ez nem következett be.

Azt nem lehet ugyanis állitani, hogy az elmult évben szünetelt a beköltözés, sőt talán az egész tiz év közül az 1900 évben költöztek be legtöbben és szomoruan kell konstatálnunk megbizható hivatalos okmányból, hogy az elmult évben városunkban *csökkent az adóalap.*

Nagyvárad város 1900. évi zárszámadásában a főszámvevő ugyanis amikor rámutat, hogy községi adóban az előirányzatnál 2531 koronával, az iskolai és ipariskolai pótadóban pedig 591 koronával kevesebb folyt be, ezen hiányokat azzal okolja meg, hogy a »kevesebb bevétel az *adóalap csökkenéséből* származott.«

Ez a pár szó kérlelhetlen czáfolat azokra a hangoztatott frázisokra, hogy a város polgárai anyagilag fejlődnek, gyarapodnak s elbirják a polgármester és tanács kedvencz »fejlődési« ideálinak megvalósitása által reájuk háramló ujabb és ujabb terheket.

Szomoruan bizonyitja továbbá azt, hogy Nagyváradnak nem egészséges fejlődése is egyben a városnak az idegenek beözönlése által bekövetkezett szaporodás.

Más városok, sőt községek éberen vigyáznak arra, hogy csak olyan elemek településhessenek meg a község területén, akiknek a megélhetésük biztositva van, s nem nehezülnek rá a lakosságra, vagy a városra, mint erkölcsi testületre, nem szaporitják az eltartásra, gondozásra szorultak számát. Már a községi törvény készitésénél ez lebegett a törvényhozók előtt, mikor törvénybe iktatták a községek azon jogát, hogy a keresettel és a legszükségesebb anyagiakkal nem rendelkező idegeneket nem kötelesek befogadni.

Ki gondol Nagyváradon arra, hogy ki jön be a városba s ki telepedik itt meg, miből él, mi a foglalkozása, kinek a nyakán élősködik? Ha vigyáz magára, hogy összeütközésbe ne jöjjön a rendőrséggel, annak a figyelmét elkerüli, évekik élhet itt. A rendőrség végre is nem járhat sorba minden lakást, mert még a rendes szolgálatra is kevés. A bejelentő hivatal pedig meg van — más városban.

Módott kell találni, ha áldozatok árán is, hogy ne legyen a mindenféle existenciák Mekkája Nagyvárad, még ha a következő tiz év nem mutat is oly nagy szaporodást a város népességében. Inkább lassabban, de egészségesebben fejlődjék Nagyvárad.

A mai viszonyok mellett csak azt érnők el, hogy amily mértékben növekednék a lakosság száma, apadna az adóalap s emelnünk kellene a közköltőt.

Ezt pedig senki sem kivánja!

Fassie Tódor beszámolója.

Fassie Tódor, a magyar-csékei kerületnek szabadelvüpárti képviselője, junius elseje óta sorra járja kerülete községeit s mindenütt beszámoló beszédet tart. Körutját tegnap fejezte be s mint értesülünk mindenütt szivélyesen fogadták, megköszönték eddigi képviselői működését s felkérték a jelöltség elfogadására.

Az érdeklődéssel fogadott beszámoló beszédben — melyet előbb mindig magyarul s aztán románul mondott el — hivatkozott arra, hogy f. évi márczius havában a pénzügyminiszterium 1901. évi költségvetése letárgyalása után egy országgyülési beszédben egész terjedelmében ki nem domboritható előterjesztést, memorándumot adott be a pénzügyminiszterhez az adóhátralékosok dologi végrehajtás utján behajtása körüli némely visszásságok meg-

A „TISZANTÚL“ TÁRCZÁJA.

Nem vágyik a lelkem . . .

Nem vágyik a lelkem többé a magasba,
Csendben alant élni szerény hivatásom.
Itt ringott a bölcsőm az élet völgyében
Itt is domboruljon a siri lakásom.
Egyszerü meszelt ház elrejtve a mélyen,
Ez lesz a világom, enyhe, puha fészkem.

Az élet völgyének lombos rejtekében,
Mint a kis madárka, mire szive vágyott,
Én is feltalálom, amit ugy hajhásztam,
Az édes nyugalmat, tiszta boldogságot.
S ha szivem gyönyöre, mint patak kiárad,
Megcsendül a nótám, mint a kis madárnak.

Kiket a dicsőség, hirnév vágya sarkal,
Kik merész sasokként törnek a magasba,
Dicsvágyó gőgjükken nem tudják felfogni:
A boldogság lent él, lombfedett bokorba';
Mint más, majd egykoron ők is megtanulják:
Nem fönt, lent találjuk a boldogság utját.

Törtem én is hajdan az élet ormára,
Mint szél a katangot, nagyság átka hajtott;
Viharos felhők közt szellemek csatáin
Víttam a hirnévért, dicsőségért harczot.
Mit ért a küzdelem? a nagyra törő vágy?
Szivemből elröppent a béke s boldogság.

En hát a magasból csendben lesuhantam,
Mint csillag az égről nyári éjszakákon,
S itt az ibolyák közt üde lombok árnyán,
Az élet völgyében üdvömet találom.
Tündéri varázsok játszadoznak vélem:
Érzem, hogy van gyönyör még a földi létben.

Kovács J.

Kettő egyet.

Irta: **Szabó Ilona.**

— Mondja csak kis Niphetosom miért ellenzi magácska, hogy én anyuskával ezt a mi kis ügyünket már letárgyaljam? Várjunk még, várjunk és mindég csak várjunk! Tudja édes, hogy én ezt nem szeretem. Amit én kigondolok, azt momentán végre is hajtom és sohsem bánom meg. Én a tett embere vagyok, várni nem tudok. Vagy maga beszél édes, mielőbb, vagy én. Vagy pedig amugy katonatempóban rövidesen nyélbe ütöm én magam.

Erősen kardjára csapva, szikrázó szemekkel mondta e szavakat Patay százados a csodálkozó tekintettel reánéző ezredesleánynak.

A leány csak nézett hosszan, szótlanul, mig lelkében kiélesedett az a büszke gondolat, ami eloszlatta félénkségét és nyugodt bátorságot öntött csüggedő érzései közé. Ennek az embernek ő mindene, ez az ember, ha kell, küzdelmes harczot fog megvivni érette; — ennek a gondolata olyan édesen büszke boldogsággal tölté el, amilyet csak az érezhet, ki igazán szeret s ki egy nemes, hősiesen bátor lélek által tudja szeretve magát. Kissé elérzékenyedett s kissé rimánkodva hagyták el szép ajkait a szavak.

— Ne haragudjék reám, én vagyok a hibás; én huzom-halasztom ezt a dolgot. Pedig higyje el, jobb szeretném én is, ha már a végnél, vagyis annál a várvavárt édes kezdetnél tartanánk. De lássa, eddig nem volt erőm szólni anyámnak. Hogy miért? Én nem tudom, igazán nem tudom. Biztosan valami oktalan, gyerekes félénkség miatt; vagy talán valami rossznak, valami nagy küzdelemnek az előérzete gátolt. A napnak minden perczében ajkamon voltak a szavak, de hangot nem nyertek soha. Tudja, az anyám szigoru, hideg tekintete mintha visszaüzte volna őket lelkembe, honnan kimerészkedtek. Maga elitél biztosan e gyávaságért, ne tegye. Hisz' nem tudja, mit tesz az szembeszállni az édes anyával.

A Patay szeme egyet villant s mint aki biztos gondolatának igazsága felől, éppen csak a formaság kedvéért, némi érdeklődést szinlelve kérdezé:

— Ah, tehát ellenszenves vagyok édes anyának? Bizonyára csekély pontocska vagyok számitásának magaslatához képest.

— Én nem tudom — felelte a leány — én nem tudok semmit. Itt megáll az eszem és szánalmasan buta vagyok. Maga vagy kevés

szüntetése, — valamint az adó és maradvány földváltságnak az adózók önhibáján kivül felszaporodott hátralékai leirása iránt, mire felhatalmazást is kapott, hogy választói előtt kijelenthesse, miszerint a pénzügyminiszter az adózó polgárok java és érdekei előmozditása iránti meleg érdeklődéséből az előterjesztést figyelemre méltatja és a benne felhozott indokok megszivlelésével az adózók önhibáján kivül felszaporodott hátralékok leirását a lehető legmesszebb menő készséggel el fogja rendelni.

Beszámolója keretében felhozta azt is, hogy nem fordult hozzá kerületéből senki olyan, a kit meg nem hallgatott, vagy ügyét lehetőleg előmozditani nem igyekezett volna.

Természetes, hogy pártállását illetőleg Fassie képviselő Széll Kálmán rendithetetlen hivének vallotta magát s tőle telhetőleg egekig magasztalta azt a »providentiális« férfiut és a szabadelvüséget, mely — szerinte — egyedül képes fentartani a hazát. Végül választóit — kiknek 90 százaléka román — azzal nyugtatta meg, hogy a nemzetiségi kérdést is csak Széll Kálmán képes megoldani, aki kétségkivül megoldja a kinai kérdést is. A következő lendületes szavakkal fejezte be beszámolóját:

Hazám törvényeihez való hüségben, a magyarsághoz simulásban, testvéri egyetértésben és nem a magyarság leküzdésében vagy éppen gyülölésében keresem és találhatják meg más nem magyar ajku polgártársaim is, hazánk és ebben a maguk javát és boldogulását.

A kerületben ugy látszik, hogy Fassiénak van a legtöbb kilátása a mandátumra.

A politika kulisszái mögül.

— Fővárosi tudósitónktól. —

Budapest, május 8.

A Nemzeti Kaszinó palotájánál alig van ridegebb épülete a fővárosnak. Elátkozott kastélyhoz hasonlit a külseje. Komoran, némán áll a Kossuth Lajos-utcza háztömbjei között. Ablakai el vannak reteszelve és belsejében vastag szőnyegek fogják el a hangot. A titokzatosság homálya boritja az odabenn történteket.

Most azonban, hogy a nyárnak rekkenő hősége beállott, éjnek idején ki-kinyitják az ablakokat. Igy, ezen a réven, a nyitott ablakon kelt szárnyra az az apró történetke, a melyet itt elmondandó vagyok.

A télen volt, éjszaka idején, hogy a társalgóban egynehány fiatal mágnás összeverődött. *Szapáry* Pál vitte közöttük a szót. Később bejött oda *Széll* Kálmán is, a kormányelnök.

— *Kap-e Pali mandátumot a jövő választáson?* — kérdezi az egyik ifju a kegyelmest.

— Elmultak azok az idők fiaim — veti vissza a miniszterelnök — amikor a jeles kotillon-rendező jussot formálhatott a képviselőségre. Álljon a gróf valamely közérdekü mozgalom élére, dolgozzék a köz érdekében és jutalma nem marad el.

Másnap már *Szapáry* Pál gróf egy ismert munkásagitátorral tárgyalt.

— Álljon Méltóságod a munkanélküliek élére — ajánlgatta neki az agitátor. Ezeren meg ezeren fogják áldani, ha a munkanélküliséget megszünteti.

És a gróf odaállott. Az agitátornak néhány zsiros bankót kézbesitett, a mozgalom költségeire.

A munkanélküliek toborzása hamar ment. Ki ne jött volna, a mikor munkája nincs és a mikor ülésenkint egy koronát igérnek neki, megfelelő mennyiségü sörrel füszerezve, hogy ügyes-bajos dolgát megkenegetett torokkal adhassa elő.

És tényleg a grófi ülések igen látogatottak voltak és nemsokára meghozták az első határozati javaslatot is, hogy a munkanélküliek deputáczióval járulnak a miniszterelnök elé és a küldöttséget a gyülés közóhajára Szapáry Pál gróf, a mozgalom agilis elnöke vezeti.

Nemsokára föl is czihelődtek. Egy sor fiakker röpitette a munkanélkülieket vezérükkel, Szapáry Pál gróffal az élükön Budavára felé, a miniszterelnöki palotába.

És itt azután Szapáry gróf komoly szót intézeit a miniszterelnökhöz, a miniszterelnök komolyan meghallgatta, komolyan válaszolt, és a lapok másnap komoly vezető czikkekben méltatták a mozgalom komoly jelentőségét.

* * *

Rátkay László interpellálni fog a képviselőházban, mert az országos ifjusági tornaversenyen József kir. herczeget a »Gotterhalte«-val fogadták.

Eszembe jut erről egy másik hasonló eset.

Szegeden két év előtt mezőgazdasági kiállitást rendeztek, melynek védnöke József kir. herczeg volt. Nagy lelkesedéssel fogadták, a kiállitás területén tizezrek zugó éljenzésében hajtatott végig, kalapok integettek, keszkenők lobogtak feléje, — de egyszerre mintha a mennydörgős menykő csapott volna le, elhalt az éljenzés, az óriás tömeg elképedve nézett egymásra s a félelmes, kinos csendben recsegve hallatszott — a *Gotterhalte*.

Este diszelőadás volt a szinházban. Előkelő fővárosi müvészek és müvésznők léptek föl, de az érdeklődés leginkább *Pósa* Lajos felé fordult, aki a prológust szavalta.

A nézőtér már zsufolva volt, ritka szép képet festett s Pósa, ki fekete magyarban járt-kelt a függöny mögött, kikinézett egy hasadékon, hogy gyönyörködjék a festői látványban.

Egyszerre elborul az arcza, visszaugrik a függönytől, s dühösen ragadja meg az egyik rendező ifjut.

— Mit akar itt a katonabanda?

— Én bizony — — nem tudom — szepegi a rendező — azt hiszem — — a herczeget várja.

— Igen? — riad fel Pósa. Talán a Gotterhalteval? Tudni akarom!

A rendező elrohant s pár percz mulva kétségbeesett arczczal jött vissza.

— Igenis kérem, a Gotterhalteval.

— Akkor én nem mondok prológust, — jelentette ki Pósa s indult kifelé.

Nosza lett lótás-futás, közrefogták Pósát, kérték, kapaczitálták, fenyegették is

---

neki, vagy nagyon sok. Vagy ellenszenves, vagy . . . Eh, ha ez a sejtés, a mi a lelkemben motoszkál, valósággá bizonyosodik: felébred én bennem is a vérre szomjazó ellenfél s vad indulatában nem nézi, ki az akit szétmarczangol. Az én ereimben egy sok csatát nyert hős vére pezseg, a riadóra fölgyul, kibugyan és fej nélkül visz a csatába. De a csatát megnyerem, mint édesapám megnyerte volt. — Lángba borult a fehér niphetos. Égő vörös szinben lobogtak körülte a hatalmas lángnyelvek, mik közül mégis csak előtünt ártatlan fehérsége. Büszke örömmel nézte a kapitány: büszke volt rá, hogy ilyen lányt szeret.

— Nem féltjük a Niphetos illatos szirmait, hogy összetapossák; a gyönge szirmok alatt egy égő lélek szunnyad. — Megszoritva a lány kezét folytatá: — Katonák vagyunk mindketten, nem félünk a harcztól. Megvédjük a boldogságunk várát. — Biztatón néztek egymás szemébe és összemosolyogtak az erős bizalomban.

A búcsuzásnál a kapitány még megjegyezte:

— Az én kis katonám nem fog megijedni a puskaporszagtól. Résen leszek, ha segédcsapatra lesz ssüksége.

. . . Mikor a leány az édesanyjával összetalálkozott, vizsgálódva szemlélgette, mintha mériegelné ellenfele erejét. Szép nagy asszony volt, olyan hatalmas termetü, hogy az ember szivesen látná alatta a huszárparipát. Asszonynak nem is volna szabad ilyen tulságosan erősnek, nagynak lenni; vagy ha már merészkedik összegyüjteni magában annyi erőt, ha ilyen magasra fel tud nőni, hogy a férfiak zöme szánalmat keltsen mellette, legalább toborzanák össze az ilyen asszonyokat s adnának alájuk büszke, szilaj paripákat; ez volna olyan huszárezred, minek láttára Plutó az alvilág szelleme is összeverné bokáját, a villámokat szóró, felhőkbe burkolt haragos Jupiter meg sirna és kaczagna gyönyörködésében.

Az ember nem is sejthetett ebben az asszonyban semmi asszonyos, édes gyöngédséget. Valami vékonyabb pénzü kis emberke megreszketett, ha ölelésére gondolt; szinte érezte összeropogni csontjait az erős asszonyi karok vélt ölelése is. Csakis olyan nagystilü katonaembert tehetett boldoggá, milyen az ő ura volt. Gyatrább fába ringatott emberek százszor megszöktek volna mellőle. A hideg futkosott az emberen, ha látta e jéghideg, kőszilárd asszony összeszoritott ajkait, ha magán érezte gőgös, átszuró tekintetét. Az ura csodálta, szerette és fölöttébb megbecsülte; más csak egy plasztikus márványszobor csodálatára szoritkozott.

A leányon már meglátszott, hogy nem kőszobor, de puha husból van alkotva s e puha, fehér hus tüzes, piros vérrel van átitatva. Ez a tüzes vér inspirálta őt nagyobb kaliberü nemes érzelmekre, mik az élet mozgatói és vezetői, mik nélkül nincsen élet. Kissé felhevülve vizsgálta az anyját, mig az dermesztő hidegséggel tekintett reá. Végre is valamelyikeek meg kellett szólalni, hisz egész nap nem nézegethették igy egymást. Az asszony szólt előbb, üresen kongott hangja a tágas szokában.

— Maga megint hazakisértette magát. — Annyi gyöngédségre sem volt képes, hogy kissé bizalmasabb megszólitásban részeltese leányát.

— Igen anyám, — hangzott a leány hangja puhán, melegen.

— Erdekes. En azt nem türöm!

— De hát miért, hisz nem első eset.

— Nem éppen azért — szólt nyersen az asszony — mert nem első eset. Az elvégre is ostobaság, hogy maga mindig azzal az emberrel kószál.

— Dehogy anyám., az roppant édes dolog.

— Eh, szamárság!

— Nem mondhatja szamárságnak, aki képes ilyen szamárságokat szerfeletti boldogsággal érezni. Az pedig, hogyha hazakisér, még nem tartozik a kószálás fogalomkörébe. — Némi kis bosszankodás kiérzett az utolsó szavaknál hangjából.

— És maga nem talál egy alkalmasabb mediumot, akin érzéseivel experimentáljon?

— Nem, — mondta szelid pirulással a leány — mert nekem nem kell más.

a »császár haragjával,« — de Pósa hajthatatlan maradt. A »császár« szó még nagyobb dühbe hozta.

— Ha becsuknak, ha megölnek, se mondom el a prológust.

Hire futott ennek nagyhamar a nézőtéren is s valóságos forrongást idézett elő. Mindenki Pósa mellett volt s csapatostul készülődtek ott hagyni a szinházat.

Ekkor Koszó István ügyvédnek, a főrendezőnek mentő gondolata támadt. Elhajtatott a szállóba, a hol József herczeg még a vacsoránál ült és kihivatta a hadsegédét.

— Kegyelmes uram, baj van, botrány lesz, ha a fenséges urat a szinházban a Gotterhalteval fogadják.

A hadsegéd gondolkozott egy perczig, aztán bement a királyi herczeghez.

— Fenséges uram, *kivánja*, hogy a szinházban a Gotterhalteval fogadják ?

József kir. herczeg ránézett merően s mintha kitalálta volna a kérdés jelentőségét, csendesen válaszolt:

— Nem kivánom.

. . . Tiz percz mulva megjelent a szinházban, a katonazenekar a Hunyadiáriát játszotta, a közönség pedig felállva egetverő éljenzésben tört ki.

Aztán fölhuzták a függönyt s ott állt Pósa Lajos, elszavalta hatalmas költeményét:

— *Becsüljétek meg a magyar népet!*

József kir. herczeg áhitattal hallgatta és maga kezdte a tapsolást.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Junius 9. A régész egylet közgyülése d. u. 5 órakor.
Junius 9. A sakkör ülése d. e. 11 órakor a Royal kávé házban.
Junius 12. A Kath. Kör választmányi ülése d. u. 6 órakor.
Junius 12 Keresk. érettek juniálisa a Püspök-Fürdőben.
Junius 13. Városi közgyülés.
Junius 15. Katholikus kör juniálisa a Püspök-fürdőben.

—

A búr-küldöttek Budapesten.

— Saját tudósitónktól. —

Budapest, jun. 8.

A búrok küldöttsége, ma megszemlélte Budapest nevezetességeit s legnagyobb elragadtatással beszéltek a szépen kifejlődött, élénk városról.

*

Tudósitónk a búrok budapesti időzéséről a következő értesitést küldte:

Ma reggel, miután reggelijüket elköltötték, lefényképezték a búrokat és a búrbizottságot.

Tiz órakor elhajtottak Petőfi szobrához. A fogadó kapujában először a daliás termetü fiatal *De Wett J.* András jelent meg. Fején szeles karimáju kalapot viselt, vállán pedig fehér-kék szalagot. A közönség lelkesen megéljenezte a hős búr harczost. E közben megjelent a szálló kapujában dr. *Vallentin* is, a kit szintén harsány éljenzés fogadott. Az első kocsiba De Wet ült dr. Szalay tanárral. A második kocsiban dr. Vallentin és Vándory József tanár foglaltak helyet. Ez a kocsi vitte a búroknak ajándékozott pompás koszorukat is. A többi kétfogatu a búrokat fogadó bizottság tagjait vitte. Csak lassan haladtak a kocsik, mert De Wett kocsija körül ezer és ezer ember szorongott. A fiatal búr vitéz föl állt a kocsiban s kezeivel integetve köszönte meg a közönség rokonszenvét. A Petőfi-téren ezrekre menő közönség várta a búrokat, a kiket megérkezésükkor egetverő éljenzéssel fogadtak. Mikor az éljenzés lecsillapult, a két búr a szobor talapzatára állott s De Wett holland nyelven beszédet mondott, a melyet dr. Szalay mondott el ezután magyarul. A szép beszéd igy végződött: »Kivánatos, hogy a mi lelkesedésünk rokonszenvre találjon a Magyarországban. Krüger hasonlóképen lánglelkü bajnoka a szabadságnak, a Petőfi iránt érzett tisztelet és szeretetet ő is meg fogja érdemelni«.

Ezután a búrok koszorut helyeztek a szoborra. A koszorun zöld-fehér-kék-piros szalag függött, a melyen a következő felirás volt olvasható:

A szabadságszerető búrok — a magyar haza lánglelkü dalnokának.

A búr bizottság tagjai közül jelen voltak a Petőfi-szobor előtt rendezett ünnepségen az előbb emlitetteken kivül: Hahóthy Sándor igazgató, Marzer Rezső, Simkó Károly, dr. Sugár Márton, Gerő M. Mór, Melkó Bertalan belvárosi városbiró, Rostkovics Arthur.

Ezután a bazilikát nézték meg a búrok, a kiknek itt Sturm Ferencz épitész mutatta be a bazilikában felhalmozott egyházi kincseket. Az uj parlament elé hajtattak ezután. Itt Ney Béla miniszteri tanácsos szolgált magyarázatokkal. Majd a nemzeti muzeumot és az országos képtárt tekintették meg. Délben az Erzsébet-szálloda külön termében ebédeltek.

Este hét órakor kimentek a Kerepesi-temetőbe és megkoszorúzták Kossuth Lajos sirját.

UJDONSAGOK.

—

Márkus Emilia a közönségről.

Illatos levélkét kaptunk, a jelenleg szinpadunkon játszó nagy müvésznőtől. Keresetlen, megkapó szavak s búcsuzik velök attól a közönségtől, melyet rövid ittléte alatt annyira megszeretett.

Itt adjuk a kedves levelet, melynek egyszerü hangjára azzal fog felelni a közönség:

— Örömmel halmoztuk el kitüntetésünkkel a nagy magyar müvésznőt, ki annyi poézist s oly sok boldog órát vitt be a müvészet szentélyébe.

A levélke tartalma a következő:

»Mikor Somogyi igazgató ur felkért, hogy jöjjek ide néhány napi vendégszereplésre, olyas félét éreztem, mint a gyerekek, mikor ezt mondják nekik, készüljetek utra, meglátogatjuk a testvérkéiteket.

Azóta, hogy nyolcz év előtt itt jártam, lelkem összeforrott a nagyváradi közönséggel s ugy érzem, mintha egy édes rokoni kötelék füzne ehhez a szép városhoz, melytől midőn búcsut veszek, mindazt átérzem, amit a Kaméliás hölgyben, mikor Armándtól búcsuzom.

— Nem kell? Ez meg nem lesz a magáé. — Mintha fagyasztó téli szél süvöltött volna hangjában.

S épp ahogy a fagyos téli szél, ha megcsipi az ember valamely testrészét s ez a hidegség első érzete után tüzbe gyúl, ugy csipte meg a leány lelkét e dermesztő üvöltés. Előbb végigborzongott, azután kigyúlt a hevülettől.

— Hogy nem lesz az enyém! — Felegyenesedett, szemében büszke kihívás villogott. Erezte, hogy ez nem fog simán lefolyni, ebből harcz lesz, még pedig kemény harcz, s ezuttal döntő ütközet. Eszébe jutott a puskaporszag, elmosolyodott rajta s igy mosolyogva nyelte le a füstjét. Szinte megvetéssel nézte végig az anyja s gőgösen szólt:

— Már akárhogy nevet is, nagyon sajnálom, ha nevetségesnek talál, de még sem fogom türni tovább ezt az állapotot. En mint anya parancsolok magának: maga avval az emberrel többször nem fog beszélni; különben, ha ellenkezik lesznek szigorubb eszközeim.

A leányt feldühösitette az anyja nézése és szavai, de mintha az anyja egész lényéből, szavaiból kiáradó hidegség mind benne összpontosult volna, hüvössé, majdnem fagyossá lett, mikor minden szót jól megnyomva válaszolt:

— Hogy mit akar anyám azt sejtem. De hogy hol, miben keressem motivumát ennek a dolognak, arról sejtésem legtávolabbról sincs. Hogy mint anya parancsolhat: abban nagy igazsága van. Egyet azonban kihagyott a számitásból. Es pedig azt, hogy mindenbe beleszólhat, beleavatkozhatik, parancsolhat, ahogy jól esik, de ebbe az egyetlenegy dologba nincs semmi beavatkozása. Ez olyannyira egyéni hogy ezt csak az dirigálhatja, kit legközvetlenebbről érdekel. Anyám pedig itt nincs elsősorban érdekelve, legjobb esetben is csak harmadsorban illeti meg a beleszólás joga. De még e harmadik fokon sem parancsolhat. Es ha parancsol ? — Már engedjen meg édes anyám nyers őszinteségemért, de vasszigorával, hidegségével oly keménynyé kovácsolta lelkemet, hogy igazán nem illethet semmi vád, ha minden parancsának ellenszegülök, mi erre az egyetlenegy dologra irányul.

Felsóhajtott s mint akinek fáj a visszaemlékezés, szomorubban folytatta:

— Nyugodtan türtem minden extravagancziáját, mert az anyámtól eredt. Csak parancsot hallottam mindég; megszoktam. Jól volt gondoskodva róla, hogy a gyöngédséget, a szeretetet meg ne ismerjem. S mégis akadt valaki, aki elhozta hozzám ezeket az ismeretlen csodákat. Ami a lelkében volt azt mind átöntötte az enyémbe és ez megpuhitotta, felolvasztotta az én kemény, hideg lelkemet. Megmozdult ez a lelánczolt lélek, kezdett érezni és érzése csodásan édes, boldogitó volt. A parancsoknak örökkön engedelmeskedő lélek fenekén motoszkálni kezd valami erős akarat és ennek parancsa szigorubb, emberibb minden más parancsnál, mert ez boldogságom jogainak megvédésére, az igazságtalanság iránti ellenszegülésre int. — Hogy az én kőkeménynyé nevelt lelkemben felfakadt ez érzések csodaforrása, azt csak egyetlenegy embernek köszönhetem és éppen ezért nem kell más, csak ez az egy. Ezen ne csodálkozzék édes anyám, bizonyára ismerte már ezt az érzelmet. Hatalmas ez és nagyszerü s mindemellett olyannyira szubtilis, hogy nem ismerve az átlagot, de megkülönböztetve az egyet a többtől, ezt az egyet kiválasztva s a több fölé emelve, csupán ehhez az egyetlenegyhez köti magát. Es ezért az egyetlenegyért mindenre képes leszek! . . .

Tüzben égett az arcza, amig beszélt, szemeiben némi kiváncsiság tükröződött. De nem volt csüggedt, lehangolt, inkább ugy nézett ki, mint aki passzióval várja a harcz folytatását. Minden szava jéggé jegeczesedett az anyja lelkében, nem tudott megolvadni cseppet sem ez a jéghegy, de mindig több hidegség gyülemlett bele, mindég több-több jég tömörült össze benne. Könnyen, simán, hidegen csuszantak ki a szavak ajkain, amily gyorsan siklik a leköszörült korcsolya éle a sima jéglapon.

— Gorombáskodó kukliprédikációjával nem fog meghatni.

Boldog vagyok, hogy itt játszhattam és hálás, amiért annyi kitüntetéssel halmoztak el.

Avval az óhajjal távozom a körükből, hogy tartsanak meg félannyira emlékükben, mint amennyi szeretetet én érzek irántuk a szivemben.

Nagyvárad, 1901. junius 9.

A viszontlátásig

P. Márkus Emilia.«

Talán nem is kitüntetéssel halmozta el a közönség, csak elismeréssel. Az igazi és nagy müvészet iránti elismeréssel.

———

* **Urnapi körmenet Ujváros**on. Nagy-Várad-Ujváros on régi szokás szerint — Urnap utáni vasárnap tartják meg az urnapi körmenetet. Az istentisztelet a Szent László templomban reggel 8 órakor kezdődik ünnepélyes szentmisével, melyen *Vinkler* József v. püspök fog pontifikálni, utána *Csicsay* Alajos papnöveldei aligazgató szent beszédet tart, melynek végeztével megindul a proczesszió a négy sátorhoz, melyek közül az első a gör. kath. püspöki palotában, a második a Molnár-féle gyógyszertár kapujában, a harmadik a templom déli oldalánál, az utolsó pedig a régi reáliskola kapujában lesz felállitva. A körmeneten a katonai diszőrség és zenekar is részt vesz.

* **A király utazása**. A király szeptember tizedikén Szlavoniába, Nicholjába utazik, a hol három napig marad. Villányig vasuton megy ő Felsége, innen kocsin folytatja utját Siklós felé. A király fogadtatására megtették a szükséges előkészületeket.

* **Elhalasztott kirándulás**. A tornakör által mára tervezett kirándulást bizonytalan időre ismét elhalasztották, mert Brátkán és vidékén a napokban nagy felhőszakadás volt, mely a hegyes vidéket egyidőre teljesen járhatatlanná tette.

* **A kitelepitett czigányok**. A kitelepitett czigányok ügyében a várad-velenczei gazdaközönség ma délután gyülést tart, melyen a felett fognak határozni, hogy a kitelepitést továbbra is fentartsák-e, vagy visszavonják.

Meghökkent a leány s kissé indignálódva felelt:

— De édes anyám én gorombáskodni nem akartam. Ha ilyeneknek találta szavaimat: rendkivül sajnálom s ezerszer bocsánat érettük. Én csak a puszta igazságot mondtam; ha nem a régi stilusban szóltam, betudható annak, hogy olyan fegyverrel akartam védekezni, amilyennel anyám támadott. De én sérteni még sem szándékoztam.

— Nincs szükség semmi dikcziára; a parancsomhoz tartja magát, vagy . . .

— Ahhoz a parancshoz soha! — kiáltott föl a leány kissé ingerülten. Majd szelidebben, kérő hangon szólt:

— Hát miért ellenkezik ily igazságtalanul? Valami okának kell lenni, óh mondja meg anyám. Rosszat hallott felőle? Nekem az mindegy, én előttem hazugság az ilyesmi. Vagy más oknál fogva gyülöli? Mondja meg anyám, jogom van kérdezni; nekem azt tudnom kell, mert én szeretem ezt az embert.

Az asszony aczélszürke szeme olyan volt, mint a zavaros vizü befagyott tó, a hangja, mint a jégbarlangból kiáradó süvöltés, megfagyott tőle a levegő, a sziv s minden érzelem.

— Gyülölöm s ellenzem, — mert én is szeretem! . . .

———

* **A pápa egészsége**. Római tudósitás szerint a pápa egészségi állapota változatlanul jó és minthogy tudomására jutott a betegségéről elterjedt riasztó hir, tüntetőleg fogadja kihallgatáson a hiveket. Tegnap egy afrikai püspökhöz, aki örömét fejezte ki a fölött, hogy a pápa olyan jó egészségnek örvend. tréfásan igy szólt:

— Látod és mégis minden áron elakarnak már temetni.

* **Muzeumi hir**. A Muzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége tegnap örvendetes hirt közölt a helybeli régészeti egylet elnökségével, t. i. hogy a muzeum épitéséből eredt adósság törlesztésére az 1901. és 1902-iki állami költségvetésbe fölvett kétszer 4000, azaz összesen 8000 koronányi segitség legközelebb ki fog utaltatni az egylet részére. Ezuttal ujra fölhivjuk az egylet tagjainak figyelmét a mai közgyülésre, melyen már csak egyes részletes választások is szükségessé teszik a tagok minél számosabb megjelenését.

A ma délutáni közgyülés tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. *Az utolsó Artándy*. Irta és felolvassa: dr. *Karácsonyi* János. 3 Titkári jelentés. 4. Régiségtár-őri jelentés. 5. A számvizsgáló-bizottság jelentése. 6. Választások. 7. Esetleges inditványok. — A meghivó egyuttal belépő-jegyül is szolgál.

* **Dr. Krűger Aladár**. Tegnap avatták a kolozsvári egyetemen doktorrá *Krűger* Aladárt, lapunk belmunkatársát. Örömmel adunk hirt kiváló munkatársunk promóciójáról, ki mind közép, mind felső iskoláit kitünően végezte most a doktorátust is kitüntetéssel nyerte el.

* **Beöthy-Kacziány párbaja**. Kacziány Géza nyilt levele miatt, a melyet *Beöthy* László-hoz, a Nemzeti Szinház igazgatójához intézett, tegnap délelőtt kardpárbajt vivott Beöthy Lászlóval. A párbaj a Fodor vivótermében folyt le délelőtt 11 órakor. A felek háromszor csaptak össze és mindketten több lapos vágást kaptak. A harmadik összecsapás után a segédek megszüntették a párbajt: a felek kibékültek. Kacziány segédei dr. *Alsavszky* Lajos ügyvéd és *Fogarasi-Vizy*, Beöthyé *Bosnyák* Zoltán és *Andreánszky* Jenő voltak.

* **A szinigazgatò kérelme**. *Somogyi* Károly szinigazgató kérvényt adott be tegnap a városi tanácshoz. Azt kéri benne, hogy a szinház világitási dijának fizetésére adjon a tanács, illetve a törvényhatóság október közepéig, illetve a jövő szinidény megkezdéséig haladékot. *Somogyi* Károly kellőleg megokolja kérelmét. Hivatkozik a végét járó szezonra, amely kevés anyagi eredménynyel járt s az igazgató számadásaiban csalatkozott s az idényt deficzittel zárja. Október elseje helyett csak 15-én kezdte meg az előadásokat s ez reá nézve 6000 kor. veszteséget jelent. A télen a nagy hideg miatt májusban a meleg miatt nem jártak szinházba. A léghuzam miatt gyakori megbetegedések voltak és a müsort sokszor változtatni kellett, a mi hátrányos volt az előadások látogatására. Azt hisszük, hogy ha a tanács nem is, de a törvényhatóság teljesiteni fogja a kérelmet.

* **A protekczió**. A temesvári gazdasági kiállitáson történt, hogy egy Kohn nevü birtokos, a ki borjakat állitott ki, a miniszter érkezésekor hirtelen beállitotta a ketreczbe a borjak közé szép, fiatal feleségét. A miniszter odalépett a ketreczhez és meglepetve állt meg a szemrevaló menyecske előlt, majd pedig a ketrecz jelzőtáblájára pillantva, fenszóval olvasta:

— Kohn Mór, Sajó-Puszta.

Aztán, ujra csak a menyecskére nézve, fejcsóválva tovább ment s folytonosan hátratekintve megjegyezte, hogy:

— Remek, igazán remek szép.

A jury pedig, a miniszternek a szép asszonyra tett szavait a borjakra vonatkoztatta és mind a három borju első dijat nyert.

Mindezekből pedig megtudja az olvasó, hogy manapság már a borjuk is könnyebben boldogulnak protekczióval s ha ezt az igazságot a többi gazdák is belátják, nem lehetetlen, hogy lassankint mindenik fiatal házas kiállitó ketreczében ott fog állani a kiállitó felesége is, hogy szépségöket vessék latba a jószág becsületéért.

Természetesen, hogy ilyen körülmények között az efajta kiállitások czime is megbővül s megérjük, hogy idestova majd ilyen meghivókat fogunk kapni a gazdasági kiállitásokra:

Meghivó

a temesvári gazdasági tenyészkiállitásra és szépségversenyre.

Résztvenni szándékozók bejelentési határideje május 10-ike.

* **Egy derék polgár halála**. *Pásztor* András csizmadia mester elhunytáról részvéttel értesülünk. Azok közé a kevesek közzé tartozott a derék öreg iparos polgár, aki szerény körben müködésével, puritán becsületességével biztositja polgártársai becsülését. 71 éves korában pénteken hunyt el. Temetése ma, vasárnap délután 4 órakor lesz, a r. kath. egyház szertartásai szerint a lakatos-utczai gyászháztól. Béke hamvaira!

* **A hétről**.

Késő öröm. — Ah nagysága, mennyire örülne boldogult férje, ha látná milyen bájos kis özvegy lett a nagyságából.

*

Kérdésben a felelet. (A választások előtt.)

— On jelölt?

— On-jelölt.

*

A kakasülőn. Bleyer ur a fiához, ki a kakasülőről erősen kihajolva figyel a darabra:

— Mózsi vigyázz, hogy le ne essél, mert a földszinten négy koronával drágábbak a helyek.

*

Bemutatkozás. — Tetszik ismerni bizonyos Gomba Károlyt?

— Sohse hallottam hirét.

— Hát az én vagyok.

*

A jóbarát. — Igaz, hogy Gyuri megszöktette a feleségedet?

— Igaz!

— Hisz azt mondtad, hogy ő a legjobb barátod.

— Azt hiszem, hogy most legjobban bebizonyitotta.

(*Kakas Márton*.)

* **Megszökött mérnök**. A fővárosi rendőri krónika egy diplomás ember csalásával lett gazdagabb. Mutzl János, Golatz Mihály, Berta József és Horváth József vendéglősök panaszt emeltek tegnap délelőtt *Deutsch* József a.-szántói születésü *mérnök* ellen a ki őket azzal, hogy a szerencs-hidasnémeti vasut épitéséhez kantinosnak szerződteti, mindössze vagy kétezer korona erejéig kifosztotta. A becsapott emberek csak most tudták meg, hogy Deutschnak semmi köze sincs ahhoz a vasutépitéshez, melynek meséjével őket megkoppasztotta. A rendőrség a megszökött csalót most országosan körözi. Deutsch József 54 éves, nős, mérnök legutóbb a Hungária-körut 56. szám alatt lakott. Haja őszbevegyülő göndör, bajusza vastag fekete, szeme, szemöldöke fekete. Termete középmagas.

* **Talált takarékpénztári könyv**. Tegnap egy nagyobb összegről szóló takarékpénztári könyvet találtak. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségnél, *Mendelényi* Béla fogalmazónál.

HETI MÜSOR.

Vasárnap: d. u. Náni.

este A Vasgyáros. (Márkus Emilia vendégjátéka.)

—

A kórház pénze.

Budapest, junius 8.

Budán, a főváros második kerületében van az Erzsébet-apáczák által fenntartott kórház s annak Scheich Károly fővárosi bizottsági tag a gondnoka. Tavaly *Kassics* Péter bizottsági tag azzal a »leleplezéssel« állt elő a főváros közgyülésén, hogy a Scheich-familia alaposan dézsmálja a kórház közalapitványait, de a szegény apáczák nem mernek felszólalni a hatalmas városi képviselő ellen. *Halmos* polgármester illetéktelennek mondván magát a kérdésben, Kassics a belügyminiszterhez fordult panaszával a beadványában ugyancsak megnyomta a pennát.

— Scheichnak a veje, — igy ir Kassics körülbelül — *Baranyai* Béla, volt a kórház gondnoka, akit évek előtt kineveztek Pécsre közjegyzőnek. De Baranyai ezután is megtartotta állását, helyettesittetvén magát apósával, Scheich Károlylyal s ez szintén huz fizetést, ugy, hogy most már *13 év óta ketten sarczolják* a közalapitványokat. Ez piszkos eljárás . . . . a közélet parazitái igy harácsolják a közpénzeket. Sőt Scheich legutóbb a másik vejét, dr. *Kammer* Rezsőt is beültette a kórházba s most aztán — *hárman harácsolnak.*

A bérház az apácza-kolostor kezelése alatt lévén, Scheich, dr. Baranyay és dr. Kammer rögtön vizsgálatot kértek maguk ellen az esztergomi főegyházmegyénél, amely Kassics vádját merőben alaptalanoknak találta s erről értesitette *Wlassics* vallásügyi minisztert, ez pedig *Széll* Kálmán belügyminisztert. Az utóbbinak leirata, amint akkor közöltük, néhány hét előtt érkezett le a fővároshoz, mire Scheich és vejei följelentették Kassics Pétert *rágalmazásért.*

Az ügyet ma tárgyalta a büntetőjárásbiróságnál dr. *Székács* Aladár biró. A tárgyaláson maguk a panaszosok nem jelentek meg személyesen, de jogi képviselőt küldöttek maguk helyett dr. Kenedi Géza ügyvéd személyében. Kassics maga védte magát, azon kezdve a valiomást, hogy őt a közérdek vezette cselekedetében.

Székács biró: Bünösnek érzi magát?

Kassics: Nem s csak örvendek, hogy az ügy a bíróság elé kerül s a kérdéses közalap igy visszakerülhet igazi rendeltetésének. Hangsulyoznom kell azonban a jóhiszeműségem illusztrálására, hogy először, amikor a főváros közgyülésén interpelláltam, ezt nevek emlitése nélkül tettem.

— A panasz azonban nemcsak az interpelláció miatt tétetett, de a belügyminiszterhez beadott panasz ellen is irányul.

— Tudom s elsősorban fölvetem az elévülés kérdését, miután interpellációmat 1900. januárban tettem meg, a panaszt pedig csak a mult hónapban tették meg.

Dr. *Kenedi*: A késedelem természetes. Feleimet ugyanis nyilvánosan támadták s igy előbb fölöttes hatóságukhoz kellett fordulniok s csak a mikor itt elintézést nyert az ügy, léphettek föl. *Vaszary* Kolos herczegprimás megbizásából *Bogisich* választott püspök folytatta le a vizsgálatot.

Kassics: Tudom.

Dr. *Kenedi*: Egyébként Kasics ur ismételten is pályázott feleim becsületére.

— Ezt a kijelentést tisztelettel visszautasitom. Én csak akkor fordultam ismét a miniszterhez, mikor az alsóbbfoku közigazgatási fórumon döntést nem kaphattam.

A *biró* jelezvén, hogy az elévülés tekintetében csak az itélet során fog határozni, felhivja a feleket: nyilatkozzanak most a bizonyitást illetőleg. Kassics kijelenti, hogy állitásainak valóságát bizonyitani kivánja.

Dr. *Kenedi*: Ellenzem ezt, mert a részemről bemutatandó iratok teljesen tisztázni fogják a dolgot, a melyet teljesen letárgyalt az arra illetékes egyházi fórum. Közérdekről különben sem lehet itt szó. Ugyanis Scheich ur ellenlábasa Kassicsnak a Várban s ez őt leszerelni akarta, a mi kortesmunka s nem közérdek.

Kassics: Ezt ismét vissza kell utasitanom. Akkor nem is voltunk választás előtt, tehát nem kellett korteskedni. Kaptam Scheich ellen a czélra is adatokat, de nem éltem velük.

Biró: Tessék végre nyilatkozni a bizonyitás tekintetében.

— Panaszok jöttek hozzám folyvást a kérdéses közalapokat illetőleg s a mikor elmentem az intézetbe, ott meg is erősitették azokat s igy nem jártam el könnyelmüen. Azután, csak a mikor a polgármester illetéktelennek nyilvánitotta magát, fordultam a belügyminiszterhez.

— Ne tessék most ennyire eltérni a tárgytól, — arra kérek nyilatkozatot: mivel valószinüsitheti a közérdeket?

— Azzal, hogy naponta fordultak hozzám panaszokkal.

Biró: Helyes, igy a büntetőtörvénykönyv 263. §. 5. pontja alapján *elrendelem a bizonyitást.*

Erre kezdetét veszi a bizonyitás az iratok ismertetésével. Legelőbb felolvassák a vizsgálatról szóló jegyzőkönyvet, a melyet hiteles alakban dr. *Kenedi* Géza mutat be. Ez okmány a legnagyobb foku elismeréssel szól a panaszosokról. Szerinte dr. *Baranyay* a kolostor kórházainak csak jogi gondnoka a mikor távozott a fővárosból, leköszönt állásáról, de annak megtartására fölkérték. Minthogy Pécsről gyakran fölrándul a fővárosba, teendőit ma is végzi, fizetést pedig nem kap, csupán évi 400 forint tiszteletdijat. Tisztét nem csak pontosan, de lelkesen tölti be. A mi pedig Scheich Károlyt illeti, a fővárosnak ez az érdemes polgára, az apácza-rend legteljesebb elismerését és háláját vivta ki, mert a mióta a kórháznak gazdasági intézője, azt nemcsak váratlan mértékben fejlesztette, de a közalapitványok vagyona is 148.000 forintról 288.000 forintra emelkedett. Fizetést szintén nem huz, csupán néhány száz forintot kap az utolsó időkben költség-átalány czimén. Végül dr. *Kammer* Rezső éppen semmi javadalmazásban nem részesül, hanem agg apósának, a 70 éves Scheichnak egyszerüen segit terhes munkáját végezni.

A tárgyalás tart.

EGYESÜLETEK.

—

A sakkör vál. ülése. A nagyváradi sakkör választmánya ma vasárnap, junius hó 9-én délelőtt 11 órakor ülést tart a Royal kávéházban.

A Szent Imre Önképző Egylet folyó hó 5-én tartotta évzáró közgyülését, a melyen elsőbben is a tisztviselők tették meg évi működésükről jelentéseiket.

A titkár jelentése szerint a tagok száma 160-ról 272-re emelkedett: az egylet körül szerzett elévülhetetlen érdemeiért ft. Császka György kalocsai érsek ő exja és Apponyi Albert grófot védővé, Szabó Jenő ny. min. tanácsost tisztb. taggá választották, Mailáth György gróf és Demeczky Mihály a Ferencz József int. kormányzója 200—200 koronával az egylet alapitó tagjai ft. dr. Takács Menyhért jászóvári prépost pedig pártoló tagokká lettek. Anyagilag támogatták az egyletet ft. Császka György kalocsai érsek 200, ft. Samassa József egri érsek 200 ft. Szmrecsányi Pál szepesi püspök 100, a Kath. Vallásalap 200, a mezőkövesdi esperesi kerület Kozma János esperes utján 60, Venczel Antal nyitrai prépost 50, Beidl Alajos győri kanonok 40 koronával; Vodianer Albertné báróné, miután a mult évben a világirodalom klasszikusaiból egy egész kis könyvtárral ajándékozta meg az egyletet, ez évben »Osztrák Magyar Monarchia irásban és képben« cz. 16. kötéses diszmunkát, dr. Városssy Gyula prealátus pedig a Görres társaság Staats-Lexikonát ajándékozta az egyletnek, mind amellett Magyarország első ifjusági egyletének anyagi erő hiányában még mindig nincs olyan könyvtára, amelynek használatával alapszabályszerü czéljának, mely a katholikus valláserkölcsi igazságok tanulmányozását és ezek szellemében a tudomány és irodalmi szakok müvelését irja elő, legjobb akarata mellett is megfelelhetne.

Tartott az egylet 14 felolvasó és vita estét, a tudomány és irodalom csaknem minden szakából vett tárgygyal. Testületileg résztvett vagy képviseltette magát a fővárosban tartott katholikus gyüléseken és ünnepségeken, 1900. november 1-én pedig megkoszoruzta Lubricht Agost egyetemi tanár, a kitünő katholikus tudós és bátor hitvalló sirját. Az országos kath. nagygyülés határozatainak végrehajtásaképp felállittatta helyiségeiben a Péterfillér perselyt és a kath. sajtó támogatására kebelében sajtó-szövetséget létesitett, törekvéseinek széles körökben való propagálására almanachot ad ki. Végül örvendetes kezdeményezésekről ad hirt. Igy az egylet tagjaiból a belvárosi Szent Vincze-egylet kebelében egyetemi osztály alakult a keresztény szeretet müveinek gyakorlására; az iparos és munkás elemek értelmi szinvonalának emelésére az angol egyetemeken annyira virágzó »University Extension« intézmény megalkotását készitik elő, egyelőre a főváros és környékbeli katholikus népkörök munkás és legényegyletek, valamint tanonczotthonok tagjai számára, amihez a katholikus közönség szives pártfogását kérik. Azután a pályázat eredményének kihirdetése volt; pályadijat nyertek: Kovács III. é. jh. »Almodozás« czimü költeményével (1 arany) és Erdélyi Alajos I. bh. »A clugni reform és a magyarok megtérése« czimü értekezésével (2 arany). Miután még dr. Glattfelder Gyula tiszteletbeli elnök 5 aranyat egy jövőre hirdetendő értekezés pályázatra kitüzött, a közgyülés a jövő év még eredményesebb működésének reményében lelkes hangulatban véget ért.

Igazságszolgáltatás.

—

A kir. tábla nyári szünete.

A nagyváradi kir. itélőtábla elnöke, a tábla nyári szünetére vonatkozólag a következő értesitést bocsátotta ki:

A törvénykezési szünidő szabályozásáról szóló 1887. évi XXX. t.-cz. 10. §-a és a 21323/1887. számu igazságügyminiszteri rendelet 13. és 14. §-ai alapján a kir. itélőtáblai folyó évi május 25-én tartott teljes ülésében hozott határozatának figyelembevételével, — a vezetésem alatt levő kir. itélőtábla folyó évi szüneti tanácsának tagjaiul a julius 7-én kezdődő és augusztus 31-én végződő szünetnek egész tartamára nagyságos Czvek Kálmán, Molnár Géza és Bige Gyula kir. itélő-táblai biró urakat, továbbá negyedik tanácstagul a julius 7-től bezárólag augusztus 3-ig terjedő időre nagyságos Balogh Samu kir. itélőtáblai biró urat — és az augusztus 4-től augusztus 31-ig terjedő időre nagyságos Dobosfy Alajos kir. itélő táblai biró urat jelölöm ki.

E beosztás következtében nagyságos Urbán Adolf, Poynár Dénes, dr. Imrik Péter, Bócz Géza, Harmathy Károly, Lehóczky Lajos, dr. Plopu György, Bary József és Tóth Imre

kir. itélő-táblai biró urak a szünet alatt nem fognak müködni: Dobosfy Alajos és Balogh Samu kir. itélő-táblai biró urak pedig a szünet alatt csak a fentebb külön-külön meghatározott időben müködnek.

A szüneti tanács tagjai közül nagyságos Czvek Kálmán, Molnár Géza és Bige Gyula kir. itélő-táblai biró urak a folyó évi szeptember 1-től október hó 26-ig, nagyságos Balogh Samu kir. itélő táblai biró ur pedig augusztus 4-től szeptember hó 28-ig bezárólag fogják igénybe vehetni szabadság idejöket.

A fentebb hivatkozott igazságügyminiszteri rendelet 2. 3. és 4. §-ainak intézkedéseit a nagyságos biró uraknak szives figyelmébe ajánljuk, különösen felhivom a szünet alatt nem működő biró urakat, hogy eltávozásuk előtt az általuk elintézett összes ügydarabok kiadmányait elkésziteni — a náluk elintézetlen maradt ügyek közül a külön-külön jegyzékbe veendő feltétlen és feltételes szüneti ügyeket, — (1887: XXX. t.-cz. 4. 5. §§.) mindenesetre — a többi ügyeket pedig a székhelyről való távozásuk esetén hozzám beadni — s mielőtt eltávoznának — tartózkodási helyüket és lakczimüket az elnöki titkárral közölni sziveskedjenek.

SPORT.

Országos kerékpár-verseny. Nagyváradon a Nagyváradi Kerékpár-Egylet ma, junius hó 9-ik napján, vasárnap délután 3 óra-, kor a Rhédey-kerti Sport-tér 400 méteres ujonnan átalakitott versenypályáján országos *nyilt kerékpár-versenyt* rendez. A verseny pontban 3 órakor kezdődik. A versenypályán állandó buffett. Este fél 8 órakor társas-vacsora, dijkiosztás, tánczmulatság a Sport-pavillonban, vacsora-jegy 2 kor., a vacsorán nem egyleti tagok is részt vehetnek.

Verseny-bizottság:

Elnök: Kunz Gusztáv.
Verseny-birák: Dr. Berkovits Miklós, Mezey Mihály, Fényes Manó, Stern Márton, Kalenda János, Rimanóczy Kálmán.
Czél-birák: Fekete Sándor, Pallay Lajos, ifj. Rimanóczy Kálmán.
Indítók: Závodszky Samu és Sichert Ede.
Körszámlálók: Markovits Sándor, Atzél Zsigmond.
Számrendezők: Lévai Márton, Schönfeld Sámuel.
Időmérő: Weingärtner Andor.
Orvos: Dr. Baróthy Ákos.
Versenytitkár: Fleischakker Hugó.
Pénztárnok: Knauer Károly.
Verseny-intéző: Mezey Mihály.

Pálya-birák:

Friedländer Hermann, Held S. József, Weisz Sándor, Weisz József, Kovács Lajos, dr. Várnay Ferencz, Juszt Károly, Blum Géza, Lukáts Lajos, Láng József, Czillér Imre, Janky Antal.
Intéző iroda a Sport-pavillonban.

Verseny-sorrend.

Megnyitó-verseny: 2000 méter 5 kör. Elsőnek, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz érem.

I. előfutam.

Minden előfutam 2 ½ kör 1000 méter.
1. Greiner Frigyes Budapest nemzetközi bajnok.
2. Prenner Károly Budapest fővárosi K. E.
3. Herskovits Jenő Budapest Vándorkedv K. Kör.
4. Szilágyi Hugó Budapest Sportklub.
5. Grollig Ernő Budapest Athletikaiklub.
6. Katzer Ödön Budapest Bajnok Előre K. E.
7. Bauer Sándor Budapest Előre K. E.
8. Papp Ferencz Budapest Többszörös bajnok.

II-ik előfutam.

1. Püspöki Sándor Budapest Condor K. E.
2. Varga István Budapest Condor K. E.
3. Petkovits Béla Aradi Meteor K. E.
4. Gömöry György Aradi Meteor K. E.
5. Schwartz Sándor Aradi Meteor K. E.
6. Eisele János Aradi Meteor K. E.
7. Róth Lajos Aradi Meteor K. E.

III-ik előfutam.

1. Blaskovits István Aradi Meteor K. E.
2. Ifj. Brády Albert Zarándi K. E. Brád.
3. Abrahám József Zarándi K. E. Brád.
4. Brády Elemér Zarándi K. E. Brád.
5. Bartha Árdád Zarándi K. E. Brád.
6. Dajka Endre Debreczeni Torna-egylet.
7. Lőrinczy Rezső Nagyváradi K. E.
8. *Vendégek-versenye*: 3000 méter 7½ kör nagyváradi kerékpár-egylet tagjainak kivételével elsőnek nagy ezüst és tisztelet-dij, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz érem.

I. előfutam.

1. Greiner Frigyes Budapest. 2. Prenner Károly Budapest. 3. Herskovits Jenő Budapest. 4. Szilágyi Hugó Budapest. 5. Grollig Ernő Budapest. 6. Katzer Ödön Budapest. 7. Bauer Sándor Budapest. 8. Papp Ferencz Budapest.

II-ik előfutam.

1. Püspöki Sándor Budapest. 2. Varga István Budapest. 3. Petkovits Béla Arad. 4. Gömöry György Arad. 5. Schwartz Sándor Arad. 6. Eisele János Arad. 7. Róth Lajos Arad.

III-ik előfutam.

1. Blaskovits István. 2. Ifj. Brády Albert. 3. Ábrahám József. 4. Brády Endre. 5. Bartha Árpád. 6. Dajka Endre.

Főverseny: 10.000 méter 25 kör, elsőnek aranyérem, (30 korona érték) másodiknak nagy ezüst, harmadiknak kis ezüst, negyediknek bronz érem, vezetési dij nagy ezüst érem.

1. Greiner Frigyes. 2. Prenner Károly. 3. Herskovits Jenő. 4. Szilágyi Hugó. 5. Grollig Ernő. 6. Katzer Ödön. 7. Bauer Sándor. 8. Papp Ferencz. 9. Püspöki Sándor. 10 Varga István. 11. Petkovits Béla. 12. Gömöry György, 13. Schwartz Sándor. 14. Eisele János. 15. Roth Lajos. 16. Blaskovits István. 17. Ifj. Brády Albert. 18. Abrahám József. 19. Brády Elemér. 20. Bartha Arpád. 21. Dajka Endre.

Juniorok versenye: 2000 méter, 5 kör, 17 évnél fiatalabb ifjaknak, első, másodiknak kis ezüst érem, harmadiknak bronz érem.

1. Hank János. 2. Weisz Sándor. 3. Bakó Sándor. 4. Kelepecz Vilmos. 5. Rózsa József.

Seniorok versenye: 1000 méter 2 ½ kör, kik 30 életévüket betöltötték, etsőnek, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz érem.

1. Ifj. Brády Albert. 2. Brády Elemér. 3. Bartha Arpád. 4. Lévai Márton. 5. Schönfeld Sámuel.

Akadály-verseny: 2000 méter 5 kör, elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz érem.

1. Greiner Frigyes. 2. Prenner Károly. 3. Herskovits Jenő. 4. Szilágyi Hugó. 5. Grollig Ernő. 6. Katzer Ödön. 7. Bauer Sándor. 8. Papp Ferencz. 9. Püspöki Sándor. 10. Vargha István. 11. Dajka Endre. 12. Lőrinczi Rezső. 13. Petkovits Béla. 14. Gömöry György. 15. Schwartz Sándor. 16. Eisele János. 17. Roth Lajos. 18. Blaskovits István.

Térelőny-verseny: 3000 méter 7 ½ kör, elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadikuak bronz érem.

1. Greiner Frigyes. 2. Prenner Károly. 3. Herskovits Jenő. 4. Szilágyi Hugó. 5. Grollig Ernő. 6. Katzer Ödön. 7. Bauer Sándor. 8. Papp Ferencz. 9. Püspöki Sándor. 10. Varga István. 11. Petkovits Béla. 12. Gömöry György. 13. Schwartz Sándor. 14. Eisele János. 15. Róth Lajos. 16. Blaskovits István. 17. Dajka Endre, 18. Lőrinczi Rezső.

Többüléses gépek versenye: 3000 méter 7 ½ kör. Elsőnek nagy ezüst és tisztelet-dij, másodiknak nagy ezüst, harmadiknak kis ezüst érem.

1. Greiner Frigyes. 2. Prenner Károly. 3. Herskovits Jenő. 4. Szilágyi Hugó. 5. Grollig Ernő. 6. Katzer Ödön. 7. Bauer Sándor. 8. Papp Ferencz. 9. Püspöki Sándor. 10. Varga István. 11. Petkovits Béla. 12. Gömöry György. 13. Schwartz Sándor. 14. Eisele János. 15. Róth Lajos. 16. Blaskovits István.

Vigasz-verseny: 1000 méter 2½ kör. Elsőnek, másodiknak kis ezüst-érem, harmadiknak bronz-érem. Nevezés a birói páholynál.

Jelzések: Minden versenyszám megkezdését az intéző haranggal jelzi, — első jelzés a versenyzők készülődésére figyelmeztet — második csengetés az indulás, — harmadik csengetés a verseny utolsó körének megkezdését jelzi.

Belépő-dijak: Páholy 10 kor. Tribün 2 korona, számozatlan ülőhely 1 korona, állóhely 60 és 30 fillér.

Vendégegyletekhez tartozó és egyleti jelvénynyel ellátott kerékpárosok, valamint a nagyváradi kerékpár-egylet tagjai belépti-dijat nem fizetnek s a pályatesten belül foglalhatnak helyet. Kutyákat a versenypályára hozni szigoruan tiltva van.

MULATSAG.

A kath. legényegylet kirándulása.

Dolog után élő embernek egy szabad délutánja akad hetenkint s természetesen igyekszik azt a legkellemesebben üdülésre forditani. De épen dolog után élő embert nem igen szokott felvetni a bankó, azért a sok költség helyett, jó kedélylyel pótolja mulatságát. Valóban igazi kedélylyel mulatni csakis dolgos ember tud az ő pihenő napján. Pompás szórakozást fog nyujtani ma délután a kath. legényegylet kirándulása.

D. u. fél 2 órakor indul az ifjuság az egyesület helyiségéből selyem nemzeti szinü zászlója alatt a Schlauch-parkba. Itt magához veszi a csatlakozókat s a nagytemető melletti uton vonul a *Fáczános-erdőbe*. Az erdő sarkán és a fordulóknál rendezők fognak állani, akik a később érkező családokat az erdészlakhoz utba igazitják, hol fél 4 óráig letelepszik a társaság.

Ezután az erdő egyik gyönyörü tisztására vonulnak, hol szavalat és zeneszámból gondosan összeállitott programm nyitja meg a mulatságot.

Később rázenditi a czigány s megkezdődik a táncz. Este nagy szalonna sütés lesz, a családok pedig a magukkal hozott vacsorához ülnek.

Hideg ételekről és italokról a nem családos, vagy családhoz meg nem hivottak számára az egylet gondoskodik s épp olyan árban kapják amennyibe a városban kerül, (de azért a kulacs nem lesz felesleges.) A táncz tere lámpionokkal lesz világitva, haza jövetnél pedig, ha a hold nem adna is elég világosságot, fáklyákról gondoskodva van.

A mulatságon csakis meghivottak, vagy meghivottakkal jövők vehetnek részt, mire a rendezőség eddigi szokás szerint különösen fel fog ügyelni.

Az egylet a környék szebb pontjaira, még több ilyen kirándulást is fog tenni a nyár folyamán.

SZINHAZ.

Fedák Sári nem jön. A »Szigligeti-szinház« igazgatósága Márkus Emilia vendégszereplése után *Fedák* Sárit akarta felléptetni. Ugy is volt, hogy a jövő héten már fel is lép a Népszinház e kedvelt müvésznője. Tegnap azonban értesitette *Somogyi* Károly szinigazgatót, hogy ebben a szezonban semmi szin alatt nem léphet fel, csak augusztus közepén jöhetne, — akkor pedig már Kaposvárt fog játszani a mi társulatunk.

Francillon.

P. Márkus Emilia negyedik vendégjátéka.

Számlálgatva olvassuk azokat a csillagokat, számlálgatjuk vendégjátékait azoknak, akik *majdnem* állandó színészetünkre egy kis fényt deritenek. Tragoediák, szinmüvek is kellenek a mi közönségünknek, ha megbecsüljük azokat a darabokat, mikbe nincs beleszólása a katonabanda nagy dobjának. Tehetséges kézzel nyuljunk csak a nagy mesterek müveihez, s ime kész a telt ház.

Tegnap este ilyen ház nézte végig az ifj. Dumas egyik darabját, melynek szellemes szövését, élettől duzzadó dialogjait egy Márkus Emiliával tette elfogadhatóvá a mi sokat emlegetett szinigazgatónk. Nem a rémdrámák kitörő acsarkodása, nem az őserő falrengető feszelgése, hanem a szellemnek egy-egy szava, a fájdalomnak vagy örömnek egy-egy arczjátéka, egy-egy szónak sokat mondó kiejtése: ez az, amit bemutatott tegnap P. Márkus Emilia.

Szerencse, hogy e nagy müvésznő müsorán oly darabok vannak, mikhez kevés köze van a környezetnek, amiknek ő maga az éltetője, mindene. Mert hasztalan kombináljuk, hasztalan variáljuk Deési-t Patakyval, Patakyt meg Somogyival, a vége mindennek csak az marad, hogy a társulat drámai személyzete, — csekély kivétellel, — messziről kullog az operettek után, tallózva szalmáját annak a vetésnek, mit a divák jókedvü dalolással aratnak le előttük.

Jóleső örömmel olvassuk lapunk más helyén megjelenő szavait vendégmüvésznőnknek, hogy jól érzi magát közöttünk, nem győzünk elég hálát mondani Somogyinak azért, hogy szinházi közönsége összetartására a müvésznő soraiban említett »viszontlátás« még ma elérkezik s holnap is tartani fog.

A mai előadások. Ma vasárnap délután fél helyárakkal Follinusz Aurél népszinműve a »Náni« kerül szinre a czimszerepben Orley Flórával, este a Vasgyárost adják rendes helyárak mellett, Márkus Emilia asszony vendégfölléptével.

Carmen Sylva magyar népszinműve. A román királyné felkérte *Pálmay* Ilkát, hogy egy általa irt és a román királyi udvarnál előadandó magyar tárgyu népszinmüben egyszer lépjen fel. A müvésznő, aki valószinüleg elfogadja a megtisztelő meghivást és szerepében román s magyar népdalokat fog énekelni, Bukarestben időzése alatt a román királyi udvar vendége lesz.

Márkus Emilia búcsuja. *Márkus* Emilia, szinpadunk ünnepelt vendége eredeti tervétől eltérően csak hétfőn este búcsuzik a nagyváradi közönségtől. Ma, vasárnap este a *Vasgyárosban* Clairet játsza a kiváló müvésznő, holnap pedig a *Bölcső*-ben Brieux szenzációs drámájában lép föl, melynek női főszerepét Laurence-ot oly diadalmasan kreálta az ország első szinpadán. Ma és holnap *rendes helyárak* mellett játszik Márkus Emilia.

Szigligeti-Szinház.

Folyószám 231.

Nagyváradon, vasárnap, 1901. junius 9-én
délután 3 órakor, fél helyárakkal

N Á N I.

Népszinmü.

este fél 8 órakor, rendes helyárakkal

A vasgyáros.

Szinmü.

SZEMELYEK:

Beaulieu marquisné	— —	Somogyiné N. Julia
Claire, leánya	— — —	P. Márkus Emilia.
Octave, fia,	— — — —	Erdélyi Miklós
Bligny herczeg	— — —	Pataky Béla
Préfont, báró —	— — —	Deésy Alfréd
Derblay Philippe	— — —	Somogyi Károly
Susanne, huga	— — —	Szohner Olga
Moulinet, gazdag gyáros	—	Bérczi Gyula
Athenais, leánya	— — —	E. Kovács Mariska
Bachelin, jegyző	— — —	Bognár János

HELYÁRAK: Nagypáholy **7** frt földszinti és első emeleti páholy **6** frt. Másodemeleti páholy **4** forint. Zsölye **1** frt **50** kr. Körszék **1** frt **20** kr. Támlászék **1** frt. Erkélyülés 1-ső sor **60** kr., közép 2-ik sor **50** kr., oldal 2-ik sor **40** kr. II. emeleti zártszék **30**kr. Földszinti állóhely **50** kr., diák és katonajegy **30** kr. Karzati állóhely **20** kr. Egy szinlap **10** kr.

Kezdete fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Holnap hétfőn junius 10-én

A bölcső.

Szinmü.

TANUGY.

Zárvizsgálatok a községi iskolákban.

A községi iskolaszéknek f. évi május hó 30-án tartott üléséből a községi elemi leányiskolák első osztályában az évzáró vizsgálatok vezetésével megbizatván: ezen vizsgálatok határidejéül

1) az olaszii leányiskola I. a) és I. b) osztályaira nézve a folyó évi junius hó 17-ik;

2) az ujvárosi leányiskola I. osztályára nézve a f. évi junius hó 18-ik és

3) a váraljai leányiskola I. osztályára nézve a f. évi junius 20-ik napjait azzal tüzöm ki, hogy a vizsgálatok az illető iskolai helyiségekben, az olaszii I. a) ujvárosi I. és váraljai I. osztályokra nézve a jelzett napokon d. e. 8 órakor, az olaszi I. b) osztályra nézve pedig a kitett napon d. e. 10 órakor fognak megkezdetni.

Erről az érdekelt szülőket, gyámokat és tanügy barátokat tisztelettel értesitem.

Nagyvárad, 1901. junius 6-án.

Ragány János,
küld. elnök.

Képesitő vizsgálatok a debreczeni Svetits-intézetben. A debreczeni róm. kath. tanitónőképző intézetben pénteken kezdték meg a képesitő szóbeli vizsgáit és tegnap folytatták. A vizsgálaton jelen vannak *Palotay* László pápai praelatus, kanonok, elnök, Gerrevich Emil miniszteri biztos és dr. Wolafka Nándor vál. püspök, plebános. A képesitő fényesen sikerült, mert a 16 jelentkezett közül 5 kitünő, 5 jeles és 6 jó eredménnyel lett képesitve. Ez az eredmény igazi kritikája az intézet páratlan vezetésének.

REGÈNY-CSARNOK.

Sibilla.

Irta: **Adalbert Károly.**

Németből forditotta: **Lubinszky Anna.**

112.

— Nem, nem, a szerelem nem hagy tért a bánatnak, kiálltott fel Sibilla. Nem tehettem máskép — — ha azon pillanatban meg is bántam, most tudom, hogy jól cselekedtem az ő javára. Az én oldalamon sohasem lett volna azon férfiu, kit pár hónap előtt viszont láttam. Ha élne, én is elnék. Bünbánatot tartanék elkövetett vétkeimért. S ha nem is jönne soha felém, ha nem is gondolna a szegény, megvetett Sibillára, mégis boldog lennék, hogy érte élhetek. De ő halot.t — Minden meg van halva. Az ő halála öl meg engem is.

— Leány, ki igazán szeret, az nem keresheti vőlegényét sokáig a halottak között. A meghalt, ki nem halott, fog az élő Istenhez vezetni. Meglepetve állsz majd a rejtély megoldása, minden dolog kezdete és vége előtt. Tudni fogod, hogy egy Isten van ki téged szeret s kinek kezéből mint jogos birtokodat követelheted azt, mi halottnak látszik.

— Hogy igy higyjek, egyetlen forró vágyam. Ha tudnék: boldog lennék és élnék.

Az agg kezét áldólag fejére tette.

— Gyermekem a szellem, mely belőled beszél, közelebb van az élethez, mint a halálhoz. Te élni fogsz és boldog leszel.

Mint fáradt gyermek, ki atyjánál nyugalmat keres, hajtotta fejét a lelkész vállára s reá nézett.

— A gondolat, hogy ő él, már olyan mint az élet. Nem! nincs minden meghalva!

Örökre búcsut mondtak egymásnak; következő napon Basilius tovább vándorolt hivatását követve.

— Isten veled, édes gyermekem! voltak utolsó szavai — s tapasztald azt amit én tapasztaltam. Isten adománya az örökélet Jézus Krisztusban!

HUSZONHATODIK FEJEZET.

Hónapok teltek el, melyek Európa országaiban véres nyomokat hagytak hátra.

Az erdész lakot és az azt körülvevő zöld erdőséget nem érintette az idő eseménye. A vihar, mely a fák sárga leveleit lerázta, nem volt közös a valódi viharral. Párbeszédet tartott az erdő egyik lakójával, ki elég merész volt hatalmával daczolni. Egy sziklalapon a környék legmagasabb pontján, hol már egyszer látták, állt Sibilla. Karját egy kőpirámis körül fonva, meglepetve nézett a fák koronáira, melyek emelkedtek mint a tenger hullámai. A vihar sokszor a legnagyobb fák gyökereit tépte ki, másoknak koronáit meghajtotta, mintha szalmaszál lett volna. Fenn tombolt a szél, menyasszonya néha szünetelt lélegzetet vett, hogy annál őrületesebben folytassa játékát.

A szép, halvány női arcz, mely az elemek harczát nyugodtan nézte, nem a fiatal Sibilla, kit mint Joachim tizenhét éves menyasszonyát ismertünk, nem a ragyogó szépség, ki a szinpadról a közönséget az elragadtatás gyönyörébe dobta.

A fájdalom és gondolkozás nyoma mélyen bele vésődött ezen arczba, elnyomta az ifjuság varázsát, de annál inkább előtérbe léptette a befelyezett forma szépségét.

A delegáczió.

— Telefon tudósitás. —

Bécs, junius 8.

A magyar delegáczió plénuma ma a külügyi költségvetés körül forgott. *Berzeviczy* a hármas szövetség mellett szólalt fel s ezuttal látja kivihetőnek a tőke biztositását is.

Ggurkovits a Balkán politikában akar részt venni, s a Balkán népeit a föderációs konstituczióval magához kell vonnia.

Láng Lajos kifejti, hogy a fejtegetéseket nem tartja helyesnek.

Tisza Kálmán állt fel ezután szólásra. Kijelentette, hogy a Gyurkovits tervét vakmerőnek tartja. Mikor megalakitottuk a hármas szövetséget, azt akartuk elérni, hogy a Balkánban külön államok alakuljanak. Ha Németországgal megbontjuk a politikai kapcsot, azáltal, — nem hogy jó, — de határozottan rossz gazdasági viszonyok következnek hazánkra. A hármas szövetség védelmére kel, majd kifejti, hogy a Kinával folytatott politikát helyesli.

Keglevich István gróf *Apponyi* Alberttel szemben azt vitatja, hogy a delegáczióban gazdasági kérdések is tárgyalhatók. Majd *Rakovszky* István szólalt föl, mire *Széchen* Miklós osztálytanácsos reflektált az egyes szónokok szavaira, védve a külügyminiszter álláspontját és sajnálatának adott kifejezést, hogy a vitába a német császár személyét is belevonták.

Ugron Gábor a külügyi kormányt támadta, amely semmi téren sem mutat fel eredményt. A Balkán politikájára nézve sok tekintetben egyetért *Gyurkovits* fejtegetéseivel. Arra kell törekednünk, ugymond, hogy mi védjük a Balkán államokat.

Széll Kálmán miniszterelnök *Holló* határozati javaslatával szemben a dualizmust és a kormányt védi.

Több személyes ügyben történt felszólalás után az ülés folytatását elhalasztották.

TAVIRATOK.

A király szemlén.

Bécs, junius 8. A király ma reggel a brucki szemle folytatásául a Práterben szemlét tartott a 6-ik gyalogezred fölött. Ö Felsége háromnegyed hét órakor érkezett a Práterbe fényes kisérettel. Vele jött Ferdinánd Károly főherczeg és az idegen katonai attasék is. Ö Felsége ellovagolt a fölállitott csapatok előtt, azután mindenféle taktikai gyakorlatokat és tüzharczokat végeztetett velök. Befejezésül a csapatok tüzharczot mutattak be képzelt ellenség ellen. A királyt a szemle eredménye, különösen a gyakorlatok pontossága és a szigoru tüzfegyelem nagyon kielegitette és ezt a tiszti összejövetelen kifejezésre is juttatta. A gyakorlat 9 órakor ért véget. (M. T. I)

Szögyény-Marich elutazása.

Bécs, junius 8. Szögyény-Marich László berlini osztrák-magyar nagykövet tegnap este visszatért Berlinbe. (M. T. I.)

A Hilsner-pör epilogusa.

Bécs, junius 8. A prágai tartományi törvényszék Masarik egyetemi tanárt és Herben és Langner irókat elitélte, mert nyilvánosságra hozták a prágai fakultásnak a Hilsner-ügyre vonatkozó véleményét. Az elitéltek semmiségi panaszt adtak be, a melylyel ma foglalkozott a bécsi semmitőszék. A panaszban azt mondják az elitéltek, hogy eljárásuk nem büntetendő cselekmény, mert a semmitőszéknek litografia utján sokszorositott határozatát, a mely a fakultás véleményét is magában foglalta, majdnem az összes lapok közölték, tehát ez a vélemény nem minősithető titkos vizsgálati okiratnak. (M. T. I.)

A búr háboru.

Fokváros, junius 8. Reuter. Scobell ezredes tegnap este Bartley-Easttól északnyugatra megtámadott egy búr tábort, elfogott 20 embert és zsákmányul ejtett 166 lovat, lövőszereket, élelmiszereket stb. Windham ezredes Seynsburg közelében támadott meg egy búr csapatot és 22 embert fogott el.

Fokváros, junius 8. Reuter. A Monarch hadihajón Simonstownban egy pestiseset fordult elő. Mayitlandban is előfordult egy pestiseset. (M. T. I.)

A tud. egyetem uj rektora.

Budapest, junius 5. (Saj. tud. táv.) A tudományos egyetem rektorává a jövő évre dr. *Vécsey* Tamást választották meg.

A búrok Budapesten.

Budapest, junius 9. (Saj. tud. táv.) Délután megkoszoruzták a honvédszobrot s fél nyolczkor este kivonultak a *Kossuth* sirjához. Rengeteg közönség volt jelen s perczekig éljeneztek, mikor *Vallentin* a koszorut letette. Felirata a következő: »Kossuth Lajosnak a búrok«. Lelohay Bertalanné, a Kossuth női kör volt elnöke, virágbokrétát adott Devettnek, ki meleg kézfogással köszönte meg.

Ezután De Wett a sir lépcsőjére állva hollandusul beszélt, felhozta, hogy milyen nagy napja lehetett az a magyarnak, midőn atyját, Kossuth Lajost visszaadta a honi földnek. Áldhatják érte a gondviselést, hogy itt nyugszik, az ország szivében. Nekünk, búroknak is van egy ilyen emberünk (zugó éljenzés, Éljen Krüger!) ki hazájától messze ontja honfiui könnyeit. Szerencsétlen hazámnak nincs már egyebe, csak az aggastyán, aki azonban halk szavaival is erőssen dobogtatja népe szivét: Hiszem, hogy mi is ugy kivivjuk függetlenségünket, mint a nemes magyar nemzet. (Éljenzés, taps.)

Uj törvények.

Bécs, junius 8. A hivatalos lap ma a közpénztárak kezelési fölöslegeinek felhasználásáról, továbbá a vasuti beruházásokról szóló szentesitett törvényeket közli. (M. T. I.)

A váczi fegyhàz égése.

Vácz, junius 8. (Saját tud. távirata.) A fegyház ma reggel 6 órakor kigyuladt. Az épület déli oldala leégett. A padláson 12,000 kosár volt, a mely mind elégett. A tüzvész óriási riadalmat okozott az egész városban. Balkay igazgató kirendelte az összes fegyenczeket, a kik a tüzoltókkal együtt dolgoztak a tüz oltásán. A tüz keletkezésének oka ismeretlen. A kár meghaladja a 100.000 frtot. A munka tovább folyik teljes rendben. Egy tüzoltó szörnyet halt.

Vácz, junius 8. (Délelőtt 11 óra 30 percz.) A tüz lokalizálva van. A fegyház padlásán lévő árukészletből csak 1000 kosár és sok halina-ruha égett el. A kár 50.000 frt. A fegyház őrségét megkettőztették. Rendzavarás nem volt.

Munkás sztrájk.

Madrid, junius 8. A vigói vasuti munkások sztrájkja véget ért, ellenben a barczelonai gyárakban és a pálmai kikötőben még folyton sztrájkolnak a munkások. (M. T. I.)

Kongó-lázadás.

Brüsszel, junius 8. A Kongó-állam kormánya azt a hirt kapta, hogy a Lauma folyótól északra megverték az utolsó lázadó batatélékat a kik Dhanis ezredes expedicziójához tartoztak és 1895. óta lázonganak. Háromszáz embert egy 150 főnyi kongó-állami csapat fogott el Andersen őrnagy vezetése alatt. Ezzel a batatélék lázadása teljesen el van fojtva. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

Országos vásár Nagyváradon. A nyári országos vásár Nagyváradon hónap második felében a következő sorrendben tartatik meg: junius 21—22. péntek és szombat sertés- és juh-vásár, 23—24—25. vasárnap, hétfő és kedd termény-, barom- és ló, továbbá 26—27—28. vasárnap, hétfő, kedd, szerda csütörtök és péntek, kézmü-ipar és általános vásár.

Az olasz borvámklauzula eltörlése. Római hirek szerint Olaszország, Németország és Ausztria-Magyarország között oly elvi megállapodás jött volna létre, hogy a borvámklauzulát eltörlik és az olasz borok behozatalára vonatkozó vámintézkedéseket az uj kereskedelmi szerződések általános vámtarifájába veszik fel. Az olasz borok vámja jövőre huszonöt százalékkal lenne magasabb, mint a mostani, azonkivül a szeszforgalom szerint fokozatosan emelkednék a borvám. Ellenben a szerződő hatalmak más borexportáló országokkal szemben külön garancziákat nyujtanak Olaszországnak. Végül az olasz palaczkborok legtöbb kedvezményben részesülnek.

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1901. május 1-től.

Nagyvárad—Püspök-fürdő—Félix-fürdő.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad	indul	7 30	9 50	—	—	4 35	—	8 58
Vásártér	»	7 22	9 46	*11 33	2 35	4 27	6 48	8 50
V.-Velencze	»	7 40	10 00	11 49	3 01	4 45	7 05	9 15
Rontó †	»	7 54	10 14	12 03	3 14	4 59	7 18	9 29
Püspök-fürdő	»	8 05	10 25	12 09	3 21	5 09	7 26	9 39
Félix-fürdő	érk.	8 17	10 37	12 20	3 32	5 21	7 37	9 51

Félix-fürdő—Püspök-fürdő—Nagyvárad.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Félix-fürdő	indul	8 20	10 42	*12 21	3 35	5 24	7 41	9 53
Püspök-fürdő	»	8 38	11 00	12 32	3 47	5 41	7 53	—
Rontó †	»	8 42	11 04	12 36	3 51	5 45	7 58	10 00
V.-Velencze	»	8 55	11 17	12 49	4 06	6 00	8 11	10 13
Vásártér	»	9 05	11 31	1 04	4 21	6 08	8 26	10 29
Nagyvárad	érk.	9 11	11 27	—	—	6 15	—	10 23

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, junius 8.

Buza októberre	8.05
Buza áprilisra	7.75
Tengeri	5.39
Rozs okt.	6.75
Zab ápr.	5.94
Káposzta, repcze, aug.	—.—

Értéktőzsde.

Budapest, junius 8.

Osztrák hitel	689.—
Magyar hitel	691.50
Államvasut	668.50
Rimamurányi	493.—
Magyar jelzálog	444.—
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. junius 8-án.

Magyar aranyjáradék 4%	117.95
Magyar koronajáradék	98.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	120.75
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	100.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	92.—
Italmérési jog megváltási kötvény	99.90
Horváth-szlavónföldtehermentési kötvény	93.50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	173.50
Tiszszabályozásés szegedi sorsjegyek kölcsön	144.50
Osztrák járadék papirban	98.25
Osztrák járadék ezüstben	97.80
Osztrák járadék aranyban	117.60
Osztrák korona járadék	96.—
Osztrák államsorsjegyek	140.—
Osztrák magyar bank részvény	16.70
Magyar hitelbankrészvény	687.50
Osztrák hitelintézet részvény	670.50
Párisi vista	95.40
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.08
Németbirodalmi márka	117.45
London vista	240.25
20 márkás arany	23.51

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Huzás visszavonhatatlanul

1901. Junius 25-én.

Főnyeremény

30.000 korona értékü

Concordia sorsjegyek

à 1 korona.

ajánlja:

KISS DÁVID főelárusitó

Nagyváradon.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apácza-utcza 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hirlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélboritékok.

Elvállal és készit:
izléses kivitelben
mindennemü
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.
Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,
számlák, falragaszok,
báli meghivók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba vágó nyomtatványok készitése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

NYILTTÉR.

Pénzkölcsön 8%-ra.

Értékpapirokra és sorsjegyekre olcsóbb kamatláb mellett, mint

bármely

más **zálogházban,** amennyiben 10%-ra, nagyobb összegeknél

8%-ra

a legmagasabb előleget adja

Klein M. és fia

hat. engedélyezett **zálogkölcsön intézete**

Kossuth Lajos-u. 9.

Értékpapirokat kiváltunk és olcsóbb kamatláb mellett nagyobb előleget adunk.

Visszafizetéseket a legkisebb részlettörlesztéssel elfogadunk.

114—6—8

Különös figyelembe!

A küszöbön levő lakás változások alkalmával az összes raktáron levő

butorszövetek, Creppek, dísz és butorpelüsök

árait tetemesen leszálitottuk,

mely körülményre az igen tisztelt vevő közönség szives figyelmét felhivjuk.

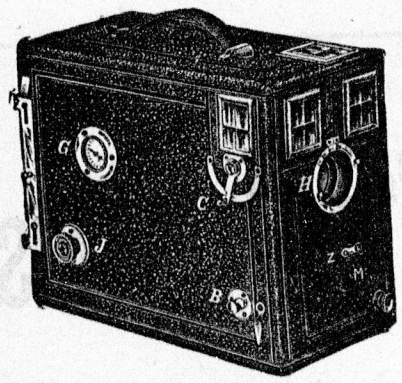
Teljes tisztelettel

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA czég

Nagyvárad, Szent László-tér.

97—13—15

Mindennemü fényképészeti kellékek és gépek gyári árban kapható

Weinstock Fülöpnél

Nagyváradon,

Szt. László-tér 47-ik szám.

Képes árjegyzék bérmentve.

A Richter-féle

Horgony-Pain-Expeller

Liniment. Capsici comp.

egy régi kipróbált háziszer, a mely már több mint 30 év óta megbizható bedörzsölésül alkalmaztatik **köszvénynél, csuznál** és **meghüléseknél.**

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor mindig figyelemmel legyünk a „**Horgony**“ védjegyre és a „**Richter**“ czégjegyzésre. 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban ugyszólvan minden gyógyszertárban kapható. Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél **Budapesten.**

Richter F. Ad. és társa,

csász. és kir. udvari szállitók,

Rudolstadt.

Gyomorbajosok figyelmébe!

Mindazok, kik hülés, gyomormegterhelés, igen meleg vagy igen hideg és rossz, vagy nehezen emészthető eledelek által

gyomorhülés, gyomorgörcs, gyomorbaj, nehéz emésztés, elnyálkásodás,

stb. bajokban szenvednek, ajánljuk az alábbi, igen jó és hathatós szert, mely már évek óta használatban van. Ez a hires

vértisztitó és emésztést elősegitő

Ullrich Hubert-fèle növény-bor.

Ezen növény-bor kitünő gyógyhatásu növényekből és jó borból van készitve és erősiti és eleveniti az embernek az egész emésztő szervezetét anélkül, hogy hajtószer lenne. A növény-bor tisztitja a vért, minden rosz és betegséget okozó elemektől és elősegiti az uj vér képezését.

A növény-bor idejekoráni használata által a gyomorbajokat még csirájukban elfojtja. Ezen szer az összes ilyen fajta szerek felett áll. **Fejfájás, felböfögés, gyomorégés, szélszorulás, émelygés, hányás,** melyek **idült gyomorfájásoknál** nagy mértékben lépnek föl, ezen szer egyszeri használata után megszünnek.

Székszorulás és annak kellemetlen következményei u. m.: **szorongatás, bélgörcs, szivdobogás, álmatlanság,** továbbá **vértódulás a májban, lépben és aranyér** bántalmak ezen kitünő gyógyhatásu növény használata által gyorsan és fájdalom nélkül megszünnek.

A sápadt, sovány kinézés, vérszegénység, gyengeség rendszerint rosz emésztés következménye. A növény-bor nagyobbitja az étvágyat, elősegiti a táplálást, eleveniti a vérkeringést, csilapitja az idegeket és a betegnek uj **erőt** és **életet** szerez.

Ezen növény-bor kapható üvegekben 3 és 4 koronáért minden gyógyszertárban Nagyváradon.

Főraktár Nagyváradon: „A magyar korona“ gyógyszertárában Uri-utcza sarkán.

Kaphatók: Bereg-Böszörmény, Mező-Keresztes, Komádi, Zsadány, Marcziházi, Nagy-Szalonta, Tenke, Rossia, Rév, Szilágy-Somlyó, Kemer, Margita, Székelyhid, Szalárd, Bihar-Diószeg, Nagy-Léta, Pocsaj, Kis-Marja, Konyár, Hosszu-Pályi, Derecske, Berettyó-Ujfalu, Zsáka, Csökmő, Szeghalom, Vésztő, Okány, Sarkad, Kötegyán, Gyula, Doboz, Békés, Békés-Csaba, továbbá kapható még az összes nagyobb és kisebb városok és az Osztrák-Magyarország összes gyógyszertáraiban.

Utánzásoktól őrizkedni!!

Tessék mindig az „Ullrich Hubert-féle növény-bort“ kérni.

Az én növény-borom nem titkos szer; áll a következő szerekből: malaga-bor 450,0, borszesz 100,0, glycerin 100,0, vörös-bor 240,0, kőrisfa-sav 150,0, meggy-sav 320, manna 30, stb. gyógyhatásu növényekből.

Hallatlan olcsóság!

190 tárgy csak 4 korona 20 fillér.

1 pompás aranyozott óra szép müarany lánczczal, pontosan jár, 3 évi jótállással. 1 finom szivarka tárcza; 1 finom szivarkaszopóka. 1 csinos pénztárcza, 1 szép szeb-tükör fésüvel, 1 inggombkészlet kézelőgombokkal, mindannyi patent zárral. 1 aranyozott gyürü utánzott drágakővel, hölgyek is viselhetik. 1 nyakkendőtü brillantbetéttel. 1 szép nikkel iróeszköz. 1 finom notizkönyv bekötve. 1 csinos broschtü legfrissebb ujdonság. 1 pár bouton brillánssal, ragyogó. 2 tréfás tárgy, mely vidám kedvre hangol. 1 fogvájó tekenősbéka héjából, aczél pengével és dugó huzóval, amerikai gyártmány; és ezeken kivül még 170 különféle tárgy, mik minden háztartásban nélkülözhetetlenek. Az órával együtt, melyben már az arany is nagy értéket képvisel, mindezeknek ára 4 korona 20 fillér.

Rendeléseket utánvéttel küldi

J. M. LŐFFLER áruháza,

Krakau, Postfach 18.

Meg nem felelő tárgyakért a rendelő pénzét visszakapja.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.